

• FØROYA • SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 10.

Lýsingaprisur fyri þetta grein: 30 øyr. á foraðuni, 20 øyr. á 3. og 4. stigi. Við stórra lýsingum fast avsláttur í prísinum.

Leygardagin 5. mars 1938.

Kostar kr. 1,50 fjórðingsárið + Porto. Blaðið verður búið til posthúsinum, brævasvarstodum og skrivstovnu. Telf. 142.

12. árg.

Føroya arbeidarafjöld!

Smíða nú, meðan jarnið er heitt, nýt kansin at koma tær í brøðralag og fakfelagsskap við ta donsku arbeidarafjöldina. Slít nú ómagabondini, ið tú hevur ligið hjálpalets avreidd í til stórmannin.

Er tað kortini ikki logið! »Dagblaðið« stinger seg fram sum talsmann arbeidaranna, stórmannablaðið, blaðið hjá stórreidarunum, privatkapitalistmonopolmonnunum, hjá beinavegin háfinansinum og hjá storgóðseigarunum. Tað rópavarskó til arbeidararnar, biður teir ikki avreidda seg! Bæði láttur og groftlig!

Úlvur í roði! Tað er orðið — vónandi skilja allar arbeidarar hetta. Vónandi er hin føroyski arbeidarafjöldurinn forur fyri at veidda úlvinn á skógnum, gera stutt av og geva honum ta lagnu, hann hevur uppið.

Hvussu er hin føroyski arbeidarinn og fiskimaðurin ikki avreiddur armóðini, veseldómnum, evnaloysinum at berjast fyri betri korum! Hvussu stendur hann ikki í dag: nektadur, avreiddur, prígivinn at taka við nærsagt øllum, honum býðst, veri tað gott ella ringt!

Nú, tá ið tað líkasam tykist at vera útlit fyri hjá honum at koma í part við felag, ið av sonnum orka at styðja hann í hansara stremban móti betri korum, betri lønum, stórra rættindum sum menniskja í samfelagnum — nú rýkur stórmannablaðið á fotur, tað luktar vandan fyri, at arbeidarinn ikki longur skal koma at standa avreiddur arbeidsgevaranum, orkuleysur og taktandi fyri beiskt sum fyri søtt, og tað ripar út eftir okkum javnaðarmonnum og eirir ikki at prýða okkum við øllum sínum tiltiknu glósum. Og tað er ikki hissin ósmæð — uttan at blunka kastar tað allan hin donsku arbeidaraklassan oman sum spiltan, at rútni fordervadan, nakað, sum hin føroyski arbeidarinn ikki má nerta við, ikki hava minsta sindrið við at gera. Og tað, sum hevur eina einastu uppgávu her á landi, at halda arbeidarunum niðri, avreiddum, prígivnum útlendskum frustum og peningahúum — tað aftur seg ikki við at biðja hin føroyska arbeidsmannin og fiskimannin um ikki at avreidd seg til sínar donsku starvsbrødur.

Trýr hetta hála blað, at tað vil eydnast tí at rakka hin donsku arbeidarinn niður og gera hann til nakrar drepanið skopidónur? Trýr stórreidarablaðið veruliga, at hin føroyski arbeidaraklassin ikki veit, hvussu langt hin donski arbeidarinn er komin framum, hvat ið er tilfelli fyri hin føroyska arbeidarinn. Trýr hetta ósmæðna diktatur og harramanna sendiblaðið, at hin svoltandi føroyski arbeidarinn ikki dugur at siggja hina veldugu hjálpa og styrkina, sum liggur í at standa í felagsskapi saman við teirri donsku arbeidarafjöldini, ið er í ringi alheimsarbeidarafjöldi í teim demokratisku londum. Í diktaturlondunum hevur arbeidarinn tessverri mist allan menniskjarætt sín — har er hann vorðin heilur trælur og eins hjálpa- og kraftaletsur og arbeidarinn í Foroyum.

Sannleikin er tessverri tann, at um t. d. eitt føroyskt arbeidarafelag vildi undirbyggt sít lónkrav við verkfalli, so var tað ikki fort fyri tí, so fátækt sum tað er. Óðrvisi vildi tað verið, um tað hevði hin frælslynta donsku arbeidarabroðurin í rygginum! Heldur stórmannablaðið, at tað í longdini kann fáa hin føroyska arbeidarinn at spýta sín donsku kammerát í andlit og tigandi tola og líða — avreiddur til tess inn- og útlendsku stórmannalið — heldur enn at knýta vinnu- og brøðrabond við ta háttmætaðu og so meistarliga vel skipaða donsku arbeidarafjöldina?

Tað hevur roynt at upplýst teim føroysku arbeidarunum um, hvussu roðið er hjá tí donsku arbeidarunum, erpar hetta prýðiliga stórmannablað sær av! Hvat er tað fyri eitt blað, ið tað tekur eftir? »Jyllandsposten«! ein hin grimasti arbeidarafetari í Danmark! Eitt blað, sum hevur sonu uppgávu í Danmark sum »Dagblaðið« hevur í Foroyum: at stokka arbeidaramegina, at rykkja upp við spurni hvørt tekin til arbeidarasamtøku og við øllum vápnum, fyrst og fremst hyklaralótum,

at verja stórmannin, harran, so hann ódarvaður kann hava háls- og handarætt yvir arbeidarunum.

Hvussu langt er hin donski arbeidarinn ikki komin, hvat hevur hann ikki vunnið sær, hvussu sterkur er hann ikki vorðin, hvor stórir og týðningarmikil stuðul og faktor er hann ikki í samfelagnum! Hvussu hátt mettur er hann ikki um allan heiminn! Hvat hevur hann ikki avrikað í felagsskapi, í samtøkum! Hansara reisingarsøga er eitt hitt vakrasta ævinlýrið, eitt veruligt ævinlýr um óskudólgin, ið varð til prinsin. Enn er hann kortini ikki komin á mál. Men hann kennur mál og mið. Og hann kennur meðalið: hitt óstökkiliga offrandi samanbaldid, hitt aldri á hondum gevandi málvísa arbeidið. Hann veit, hann vil sigra, tí hann hevur lært kynstrið at berjast, at stríðast, so eingin kraftardropin fer til spillis.

Hvussu ómetiliga nógv hava teir føroysku arbeidararnir ikki at lera av tí donsku arbeidarunum.

Tað er so sanniliga ikki bara streikustuðul, hann kann finna í felagsskapi við donsku arbeidarafjöldina — ein tilfukur stuðul er ein lívssøk fyri hin føroyska arbeidarinn í hansara lónkrøvum — men tað eru so nógvir aðrar síður í reisingarstarvi arbeidaraflokkans, sum hin donski arbeidarinn kann vera hin lærandi, vegleiðandi og hjálpanði stóribeiggi hjá tí føroyska arbeidarunum.

Tað er tí ikki bara vakurt og rætt hjá tí føroyska og tí donsku arbeidarunum at rætta hvørjum øðrum hondina, men tað er, so illa sum státt er hjá tí føroyska arbeidarunum, ein lívssøk fyri Føroya arbeidarafjöldi at koma í felagsskap við hina donsku arbeidarafjöldina.

Lat bara »Dagblaðið« og tess stórmannalið skelva fyri teirri meg, sum hin føroyski arbeidarinn fær við einum tilfukum felagsskapi.

Tað treingir so sanniliga til, at arbeidarinn kemur at orka at sýna »úlvunum í roðum« eina tilfuka meg.

Nú eigur hin føroyski arbeidarinn at smíða, meðan ræðslan er í kroppinum á móistodummonnunum!

Arbeidari.

Kinamenn

tapa í stórum. Japanararnir breggja av at skjótt skal alt Kina verða undir japanskum styri.

Troðkar móti kríggi?

Göring talar frá livrini við háð á vørr móti tí góðvarna demokratinum.

Tá ið Týskland lá bundið og sýtt var tí at dubba seg bygdu týskararnir loftsfør í hópatali og dubbaði undir »masku« sum sivil, opnberar Göring nú og flennur við.

Hitt proysiska Týsklandið var av sonnum ein ræðuliga krígsnevi sum eisini sló og selti verðina í hin ræðuliga krígsbrandin, ið herjaði 1914—1918.

Menn vilja verða við, at hitt proysiska valdið varð sum leikutoy afturimóti nazi valdinum, hvat ið viðvikur krígsorsku.

Tað er ikki hissin sum teir báðir Hitler og Göring leika í — og hótta. Teir vilja væl frið, siga teir, men hitt týska stálið brennur eftir at »lyna«, so brátt, menn ikki vilja geva týskarunum fullar sómdir. Við øðrum orðum, fær Týskland ikki við góðum sín vilja, so tekur tað til svorðið.

Alt Týskland er mobiliserað. Göring breggjaði nú í radio, at hin týski loftsflotin var verðins besti, og hann skuldi vísa seg

at bera sigurin heim í øllum stríði. Háðandi opinberaði hann, hvussu týskararnir høvdu bygt flugumaskinur, tá ið teir »officielt« ikki høvdu loyvi til tess. Tað var sum um hann segði: Býtlingarnir, tit ið trúðu gott til okkum. Hættislig ljóðaðu orð hansara, at hin týska krígsmakta vildi verja allar týskarar, eisini tær 10 milliónirnar, sum búgva við hitt týska markið. Her var vist fyrst og fremst skotið til Eysturrikið. Menn spyrja: hvussu kunnu tey týsku vápnini vera verjari fyri Eysturriksmenn, uttan so verður, a. Eysturrikið skjýtur seg inn undir Týskland, gerst ein partur av tí? Henda Görings tala hevur av nýggjum fest eld í óttan fyri, at Eysturrikið verður tikið av »Hitler.«

Verður tað liv ella deyði?

Eitthvørt menniskja má vaxa dag frá degi bæði líkamliga og andaliga — til tað er kroppsliga fullvaksið. »Ein lærir so leingi, hann livir«, segdu gomlu Føroyingar. Tað vil við øðrum orðum siga, at tann andaligi vøxturin má fara fram heila lívið. Annars er ikki vælverðið — tí í stað stendur eingin. Hann, ið ikki gongur fram — gongur aftur. Tað er tann lívsins lóg, sum geldur fyri hin einstaka og fori ljóðina — fyri mannaættina í síni heild. Frá smáum insektetið vøxtur til hin stóra hvalin í havinum — tikarin og leyvuna og hin villa blámannin í Afrika og Australia er útviklingurin líkamliga hópin stóru, men andaliga? Hvat munur er andaliga? Eg dugi ikki at siggja, at hann er nevniverdur. Öll eru merkt av røðjoralyndinum — at eta hvønn annan við háð og hári. Hvussu eru tey sokallaðu »kristnir«? Já, tey eta

ikkí hvønn annan — men siggji Spanien — ella Abessinien. Hvat gera tey »kristnir« har? Er tað ikki hitt sama røðjoralyndið? Já — tíverri — alt er líka. Menniskja er eitt røvdjór — hitt størsta røvdjór ið finnst á fold. Tað er syrgjuligt, men sátt.

Hví líða summi fólk neyð, tá almikið er til av øllum, ið tørvast bæði til matna og klædna? Svárið er tað, at røvdjórini í menniskjalíknisi leggja alt undir seg — troðka hini burtur: »Hetta eigi egi« og »hetta eiga vit« siga hesi røvdjór. »Tú eigur einki — pakka teg burtur!« »Vit eiga jorðina« siga góðseigarar og bispar og prestar — t. d. í Spanien — »vit eiga bankarnar« siga kapitalistarnir, »vit ráða fyri, hvør ið skal fáa lán ella ikki. Tá vit krevja okkara, so má hin fátæki rekast út á geilur — ja, enná meira, so má keypmaðurin fallit.«

Pengarnir eru blóðið og bank-